

POVRATNA KARTA

PAULA ĆAĆIĆ

SADRŽAJ

AD BASANTE	8
Putovanje	9
Stanica	10
Uz put	11
Tako prolazim	13
Biti sama	14
Nisi me nikada vidio	16
Omnibus	18
Jedino kada zažmirim	21
Na putu	23
Omnibus 2	24
Galerija Kraj	25
 SJEDENJA NA RUBU KREVETA	 27
Kada ptičji let zatreperi nebom	28
Tugomira	29
Ciklično	31
Sitzkrieg	32
Vrenje	34
Kapitulacija	35
Kuta svakodnevice	37

Voda i kosa	39
Osjećaj ličinke	41
Zapisivačica	43
Na kraju dana	45
Mladica	47
 LICE SAMOĆE	 49
Potpisani mir	50
Bog	51
Utjelovljenje	53
(Š)pijun	54
 ZAGREB (2011. -)	 55
Kazališni trg	56
Kada bismo bili tramvajski umreženi	59
Tako bi trebalo	60
 ZAGREB (2013. -)	 61
Tužno je biti sam na Zrinjevcu	62
Slava Raškaj svakoga je dana išla u Botanički vrt	63
Kako ljudi prolaze	64
Žute štrample	65
Pismo majci	66

Druga djevojka	67
Čovjek s francuskim rogom	68
Grad raste bez mene	69
U-lice	70
Plavi	71
Priroda i društvo	73
Tražim mjesta gdje će se moje korijenje primiti	75
Crne fleke	76
Goli tramvaji	78
Lica ulica (Nakon svega)	80
Sve je isto	82
Cvrkut ptica	84
Ulica Đure Crnatka	85
Htjela sam da se pjesma zove	87
Danas sam kupila plavu košulju	89
Čini se da više ne pušiš	90
Neki veći život	91
 ZAGREB - ŽUPANJA	 93
Okretište	94
Odmorište	95
Začarana šuma	97
Razglednica	98

Gradska omara	100
Nešto jače	101
Prapočetak	103
Provincijalka	104
Bi li me htio otuđiti od Zagreba	106
Rikverc	107
O autorici	109
Impresum	110

profesorici Mariji Goričanec

Svi poznajemo put kojim trebamo ići. No, dok se tim putem krećemo, svaki dan sve više nas sputava svijet od kojega se odvajamo. Ponekad ga osjećamo kao prazninu koja se postupno širi u našem identitetu da bi nam netom poslije postao težak teret koji bismo htjeli što prije odbaciti. Čak i kad nam je volja najjača, on nas probada iznutra ili ponekad progovara kao grižnja savjesti.

Ahmed Hamdi Tanpınar, Pet gradova

Svaki govor o svojstvima nekog grada, njegovu duhu ili pravoj prirodi, pretvara se u posredan govor o vlastitu životu, pa i više od toga – u govor o vlastitom duševnom stanju. Jer, grad nema središta izvan nas samih.

Orhan Pamuk, Istanbul

AD BASANTE

PUTOVANJE

Samo sam rekla: „Za Županju.“

Bez gledanja u oči, staloženo, a opet odsutno.

Nedostajao mi je pogled na;

rokovački ogromni bijeli križ,

andrijaševačku prugu,

mostove u Cerni,

polagano povišenje nadirućeg Gradištanskog brda,

te pogled na ljude iz autobusa;

uljuljane uspavankom ravnice,

pripovjedače sretnih i sjetnih lica,

zaljubljene koji ne ispuštaju mobitele iz ruku

ili pak one koji privlače svojom odsutnošću,

mirni i ukočeni prilikom putovanja.

Nije bitno prolaženje, već o(p)stajanje.

Pamtim lica, mjesta, stanice,

te s njima o(p)stajem.

Pogledom se opraštam sa zelenom kućom

i njezinim odrazom u rijeci.

Primirujem se u iščezavanju krajolika

pogodnih za odlazak.

Potpuna,

mjesečeva i gorka,

nastavljam put.

STANICA

Kada sam gledala
na gole grane kao na nove ideje
i na vlažno lišće kao na pjesme,
sve se učinilo dovoljnim.

No, na putu za drugi grad,
grad utišanih rana, davnih rukovanja,
od umora su mi se krajolici počeli
pomućivati i poprimati boju Save.

Ne gledaj ove umorne oči.
Ne gledaj u retrovizor.
Prestani gristi usne,
kidati zanoktice i igrati se kosom.
Ovdje se gleda uređenost i ljepota.
Ovdje ne znam hoću li ikada pripasti.
Ovdje me kiša veseli.

Djevojci je vjetar zamalo odnio dvadeset kuna.
Rekla sam: „Dobro da nije dalje.“
Ona je smiješkom potvrdila
podigavši papirnatu novčanicu.
I opet je sve bilo kao *jučer*.
U isto je vrijeme nastala gužva na križanju.
Isti autobus je otišao na lijevu stranu.
Inverzija; jedan je ljutiti vozač izašao iz auta
i pružio korak ka narančastom autu iza njegova,
jer mu je ovaj prije toga svirnuo da krene.
A ja sam poželjela biti ta djevojka,
jer se svemu tome smijala.

UZ PUT

Svakoga dana ista slika;
srednjovjekovna crkva
na blagoj uzvisini
uz rijeku.

Ostaju okrnjene zidine
jednoga vremena
kao upitna povijest,
tihi svjedok.

Danju rasipa se paleta
zelenila i smeđeg granja,
đeram ne pjeva,
nitko nije na bunaru.

A večer...
divna, razmetljiva
u jednostavnoj ljepoti
svoga mraka,
pobija jasnoću dana,
priziva poljupce mladih
i prve pjesme već su u pvoju.

- - -

Da l' se to vrijeme koleba
dok prolazim domaćim krajem?
Možda hoće lola da se skrasi!

- - -

Nekome bih mogla pričati
o piramidastom tornju crkve,
utvrđivanju gotičkih obilježja
i zašto mi se više sviđa

Pejzaž II. iz Vidrićeva
Dva pejzaža.

No, đeram ne pjeva,
nitko nije na bunaru.

TAKO PROLAZIM

Taman kada pomislim kako me ama baš ništa ne veže
s ovim gradom, novim izlogom s čizmama,
gužvom na kolodvoru...

1.

Iz dvorišta, iza visoke ograde
miris pregaženoga grožđa,
miris jeseni koje nema.

2.

Čovjek-zmaj slijeće i lijeće
na suton, na ravnicu.

3.

Crno-bijela mačka elegantno se šeće
na kosini nasipa, odmah uz Bosut.

*

Taman kada pomislim kako me obuzimaju
slike sela kojima svakodnevno prolazim,
konačno shvatim kaleidoskopnu narav prisjećanja
i nastavim prolaziti, tako šutljivo prolaziti,
a da ostanem samo ponegdje...

BITI SAMA

Imam ljetnu gromadu knjiga za čitanje,
neke prokisle snove
i mogu dangubiti, dangubiti...

Sve je super.

U gradu je ispod sata postavljen
mjerač temperature,
tako da sam znala da je
dvadeset šest zarez sedam
celzijevih.

Zrake sunca su čarobne
dok prodiru kroz krošnje.
Osjećam se tako važno
i pouzdano kada stavim
sunčane i koračam
cvjetno odjevena.

Ali opet onaj osjećaj
da sve nije kako bi trebalo biti.
Ne mogu si pomoći.
Kao da me i beton dok cvrči
upozorava
da će me nešto stići,
da će me nešto dotaći
u toj mojoj čednosti
bivanja.

Da, uvijek me pokosi
taj tako poznat osjećaj
kako bih se trebala skloniti
pred onim nasmijanim licima,
suvišnim riječima
i svom tom zaigranošću.

Nijemost okružja
upućuje me na samoću
i zaista, usuđujem se
biti sama sa sobom,
kako bih shvatila da su
sve te gluhe stvari oko mene
zapravo jedno veliko oko.

NISI ME NIKADA VIDIO

Htjela sam ti se nekako odužiti jutros
poetskim prizorom sebe
kako čitam knjigu
uz plavu zavjesu autobusa
na petom sjedištu u redu iza vozača,
s bijelom mrljom
i skorenim žvakaćim gumama
na naslonu do prozora.

Nisi me nikada vidio
onako kako si trebao;
s vjetrom u kosi
i klempavim uhom što proviruje,
a kako sam samo vjerovala
u sklonost sudbine
simpatičnim podudarnostima.

Nisi me nikada vidio
onako kako si trebao;
sa suzom poteklom
iz lijevoga oka.
Nikada ti nisam ispričala
o čupavom starom mrkom
bogu moga djetinjstva
i o zamišljanju
pluća i duše
u obliku suze
jarko žute boje.

Nisi me nikada vidio
onako kako si trebao;
stoga ne žali
za mojim odsutnim

pogledom,
jer ne bi ni mogao
opaziti
dokle seže
tuga
u meni
kada
spuštam glavu
ili
uspravno hodam
grabeći brzim korakom
pločnik
trseći se
da sam stranac
u svome gradu,
iako me ljudi gledaju
domaćim obzirom,
a siloviti prolaznici
znaju se okrznuti
o moje rame.

Nisi me nikada vidio
onako kako si trebao;
na kiši ljudi su ljepši.

OMNIBUS

Zastarjeli prizor
ponovo se zacaklio preda mnom:
zrcaljenje na prozoru
križa s krunice
i malog pletenog bosanskog torbaka
što vise ispod retrovizora.

Autobus;
mrki vozač,
stariji čovjek što frflja,
majka s dvoje dječice,
učiteljica bez desne ruke
s namotajima papira
za školski pano
i
neuredni čovjek
koji zaudara na životno pijanstvo,
jučerašnju zimsku HDZ kapu
zamijenio je sa sportskom HSP.

Cafe Kundera;
Poljuljani pjesnik
s plavim šalom
na smanjenoj dozi Helexa,
zatim
onaj koji citira Nietzschea
i svaki se put uspješno vraća
započetoj temi,
pa onda
djevojka kepec
standardno nepočešljane kose
koja odbija bilo kakvu tjelesnu prisnost.
A ja dođem

kao ona druga,
„izostavljena“ djevojka
koja je iritantna govornica,
zapisivačica svakidašnjih rečenica
s poviješću bolesti
u tatinoj torbi.

Na kraju dana;
usamljeni vozač
kojemu kronično fali
sasvim uobičajeni razgovor
o politici,
američkom kampu u Gradištu
za vrijeme rata,
Kinezima
i njegovoj generaciji
bez Facebooka.

(...)
Tako to prođe
– sve življenje,
dok brojiš dane do petka
i nadaš se kako ćeš uspjeti
održati čelo podalje od dlana.

Zato znam očvrsnuti
prije no što polegnem
svoje tijelo na postelju
i misli stavim na respirator
kao kakvo živo biće.
Ustvari,
ja ću zadovoljno odahnuti
kada se svi dojmovi o danu slegnu,
a nepojmljiva stanja uma skvrče
kao što sam to ja činila nekoć –
kao dijete

pomirljivo s okolinom
koja ga je zatekla.

JEDINO KADA ZAŽMIRIM

Starac koji sjedi na tronošcu.

Dječak koji trči pored konja.

Dvije slike koje su se odavno razišle
te mi se počinju posthumno javljati

to su posljednji trzaji prošlosti
u ovakvoj otkrhnutoj sadašnjosti
gdje se mora pažljivo reći
sad
i
stoj.

Stoj, čovječe!

Nemoj biti onaj mjesec koji prati
djevojčicu dok se vozi u autu.

Stoj i ne budi vrijeme!

Odvoji se od vremena.

Jer ni ja se ne umijem razlagati na:

živo i neživo,

lako i teško,

zagonetno i kristalno jasno.

Udovi su mi kratki,

oči razrogačene,

šetnje hitre.

Danas.

I jučer.

Ali sutra neće.

Odmakne li se tišina od svoje mrtvosti,

kladim se da će nalikovati

na melankoličan zamak.

Udovi su mi kratki,
jedino kada zažmirim.

NA PUTU

Kolosijeci na kojima
osnovnoškolci govore
da je bolje biti muško
i kako za curice nema posla,

selo čijim središtem
mladić šeće konja,

stanica na kojoj mi se obraća
djevojka i pita me odakle sam

zapute me kojekuda,
ponajviše u голу stvarnost.

Viškovi vozača u prijevoznoj tvrtki,
kredit što sjeda na račun i ždere svaku kunu.

Pobjednici koji žele biti gubitnici.

To je život.

OMNIBUS 2

PVC bijeli prozori -
nakarada na šokačkim kućama.
Iza starih drvenih rebrenica
proviruje pokoji snuždeni izviđač
i gleda na šor.
Odbačeni kauč
na novonastalom otpadu uz put.
Beba za volanom, u očevom krilu.
Kapelice pored ceste.
Plava plastična vrećica na grani.
Ovdje se živi
od kirbaja do kirbaja,
od svinjokolje do svinjokolje.

GALERIJA KRAJ

Debela potištena žena
sjedila je na klupi.
Zasigurno je mrzila
pogled prolaznika
kao da se
u njihovim očima odražava
sva njezina kilaža.
Bradati čovjek
kroz magluštinu
načinje novo pivo,
neobazriv.
U sedam ujutro.
Tipični pijanac
koji boravi ispred trgovine
i pažljivo slaže boce pored sebe,
te se povremeno upusti
u svakidašnji razgovor
s trgovkinjom;
o vremenu,
današnjoj djeci
i izborima.

Debela žena je imala
krupne rumene obraze
koji su joj oči činili
toliko sitnima.
Bradati čovjek je znao
da alkoholom tugu
još jače podlijeva.

Ja sam i dalje gledala
kako je lišće zaposjelo
kanale i parkove,

ćuprije i avlije,
pokrove stanica i kafića,
a švapske i šokačke kućice
učinilo slikovitom jesenjom kulisom.
Postav galerije Kraj
nikada nije bio tvarniji.

SJEDENJA NA RUBU KREVETA

KADA PTIČJI LET ZATREPERI NEBOM

Nikada neću biti ona koja zna razlikovati
ptice po perju i stabla po deblu,
ali znat ću se prerusiti u ponositog jastreba
i tako, poput njega sjediti na grani,
sjediti i gledati u taj bijeli svijet,
u tu sasvim hladnu čistinu.

Dok mi snijeg škripuće pod nogama,
a sve je mrtvo urešeno zubima zime,
nehotice zaboravljam...

Siječanj.
Nedirnut. Nov.
Zove te da ga okaljaš,
pa i sebi slažeš što god.

Nije mi mrzak mjesec bjelina,
iako priziva maskenbalske vragove
i prozračuje odškrinute sanduke prepune starinskih halja.

Bezvoljno odlučujem samo sjediti i gladiti kosu.
Osmijesi od jučer već su se izlizali u sjećanju.
Ostavljaš mi kartu za vlak kao uspomenu
i nesvjesno se smiješiš tabli na kojoj piše Bosut.

Privučeni nečim tajnim
odabiremo postati vodiči za nepoznato,
ustoličeni sokoli na prijestolju šumskih putova.
Pomićemo se ka vrevi misli...
Nastavljamo potiho kipjeti.

TUGOMIRA

Glava – pismo.

Djevojka – knjiga.

Na boku
potrbuške
na leđima
sve dok me
lopatica lijeva
ne upozori
pa ponovo
tražim:

položaj za čitanje
ili pak sjednem
na rub kreveta
sasvim suhih obraza
ne, ne kao po starom

pa čitam naglas.

Font Times New Roman
i nezamjenjiv miris
blijedo žutih stranica.

Ali postoji li položaj za misli?

Njih ne čitam naglas.
Sada su opuštene,
pomalo tašte.

Ni one nisu pravi osvrt na tebe.
Niti na mene.
Kao da nas nije bilo.

- - -

U suludoj srčanoj mašineriji
sve upućuje na mjesta tuge,
a Ona se pretvara
da je djevojka
s najučestalijeg kućnog goblena;
profil srednjovjekovne djeve
s glavom nagnutom
nad knjigom.

- - -

Sasvim suhih obraza.
Tek s vremena na vrijeme
prođem prstom
između završetka nosa
i gornje usne...
pa skinem pokoju grašku
ljetne rose.

CIKLIČNO

Prva ideja nadohvat
bila su dva limuna.
(instrumentarij: tanjur i nož)

Potom velika naranča.
(prati dalje)

Traka sunca se savršeno opružila niz sobu.
Na uši sam zakačila naramenice
ljetne ružičaste haljine
s cvjetićima.
(fotoaparati, koža, igra)
Zatim sam haljinu stavila
na plavu vješalicu
i objesila je na ručku
malčice pritvorenog krovnog prozora.

Uzela sam džepno izdanje
zbirke Vesne Parun
i privinula ga haljini.
Slučajno sam otvorila
Dobrotu sjećanja,
99. stranica.

Vratila sam se rubu kreveta.
Limunska voda kapljala mi je s brade.
Oprala sam suđe za sobom
da mama ne bude ljuta
i pomislila:
Najčišći je tanjur poslije limuna.
(uloga rečenice je zaključna)

SITZKRIEG

Kako bi glasio točan prijevod osjećaja?

(Upute: koristiti probrane riječi,
ne zastajkivati,
poslužiti se trima točkama
samo u vrloj određenosti;
nužnost je nadahnuti)

Plastična stolica je na mjestu.
Na pragu je ostao samo opušak;
znači bio je tu donedavno.
Zasigurno ne voli to što mu se
autobusna stanica nalazi ispred kuće.
Lice Samoće tone u fugama između cigli.

Nema tu suvislosti.
Ja sam ravnica
i prestala sam te
zamišljati.
Ne priželjkujem te u kiši.
Ja sam pšenica.
Podajem se vjetru.
Ne prisiljavam se
zvati te
kada te ne trebam.

Tebe nema,
a nisi mogao samo tako nestati
...
kada te ne trebam.

Čini se kao kodirano.
Čini se da dobiva
predsjednički tretman.

Pitanje je: čaj ili kava.
Odgovor ne smije biti susret,
već nešto poput kauča.
Odgovor ne smije biti čovjek,
već situacija obrane.
I ne kažem mir, već grlo.

Fotografija je opipljiva u bluru,
a srce nikada neće biti na sredini.
Ti nikada nećeš postati pjesma,
i tu je sva moja žilavost
i sasvim nepristrana dodirljivost.

Debelu muhu ne može ubiti okretaj rolete,
ali to svejedno ne pobija važnost pokušaja.

VRENJE

Dok prizivam pjesmu
ni ne slutim
kako može zapeći brzo.

Onda, dopuštam si htijenje boli,
potom se odajem starom vragu
u poniznom položaju,
kao poroku.

Naučila sam se smijati pokazujući zube.

Atmosfera kada sam sa sobom
nije po feng shui režimu;
otarasim se oblaka s ramena
i započinjem zastupati igrokaze
s brundanjem radijatora
kao pozadinske glazbe
(zagrijavanje).

Čajanka fino zamišljene tišine
zapravo je obred izležavanja
uobičajenih misaonih tegoba.

Pjesma smiono ide
pod pedalama proljeća,
bez ikakva prigodna ustuknuća
za predvečerje
(upaljeno kolo).

„Bez nekoga“ je
kao kava bez mlijeka.
S vremenom dobije okus
(plamen).

KAPITULACIJA

Poredaj dijelove mojih mjeseci,
pjesama,
briga.
Odbij progledati mi
kroz prste
kao kroz
oči
i
nemoj
čuti me
kroz
razmake
i
predahe,
jer
takvim
uskočicama
i
prečacima
postadoh
ranjiva.

Uvenuh,
prelijepi, svijetli
Božecovječe.

Podajem se sobi,
grešna li sam.
Najradije bih opet
opila se vremenom
i zaskočila sav prostor disanja,
ponovo prevarila samu sebe
- smijala se.

Proći će dnevna ugnjetavanja duha
i pripast ću stvarima
- opisivati ih, gutati ih.

Rukopisi postaju samo to
- materijalna poezija,
a nabori na odjeći
stvaraju plijesan nad
veznicima.

Operi me kojom riječju.
Ovako iz subjekta padam u objekt radnje.

KUTA SVAKODNEVICE

Ako se uspiješ sačuvati
u jutrima brujanja vode što ključa,
ako ne sagoriš
od neprestanih ograđenosti...

Ako se uspiješ sačuvati,
činit ćeš se sazidan,
neprisutan, kvarljiv
te krajnje nepodesan,
ali ipak imat ćeš sebe,
kakvog-takvog.

I tek, s vremena na vrijeme,
poput kakve lijene mačke
protegneš šape i nastaviš
spavati tim zimskim,
medvjedom nagonom.

Bitno je ostati priseban,
jer jednom kada naučiš
doticati rub,
sve više srljaš,
sve više se oslađuješ
vlastitim ranama.
Zato djeca vole krivudati
dok voze bicikl.

No, je li moguće sa sebe stresti
oskudne rečenice,
neuvažene šutnje
i zlatom zapečaćene usne
(?)

Malo je toga što me obuzme

posve-posve.

Istina je da mi se svidjelo

iskusiti polusan

i sve one prividne slike.

Čovjek, s jedino vidljivim prsima

i kaktusovim bijelim cvijetom

što mu izrasta iz ramena.

Zamisli.

Mi plešemo u presjecima snova.

„Zapamtite, čovjek uči na svojim greškama“

- reče čovjek čija je putanja završila

u jarku, pokraj kante juhe s filekima.

(Osvijetljena frakcija češke komedije)

VODA I KOSA

Ovih dana pokušavam odvratiti misli
od praznoga hoda ka zamišljenoj točki,
jer gledam i ne vidim,
odsutna sam i ne slušam.

Ovih dana mirujem
pomišljajući na prošlu subotu,
na kadu napunjenu vodom,
s par mjehurića.

Neprestano sam se uzdizala i ponovo spuštala
u plavetnoj vodi, promatrajući svoje tijelo
te rupice odvoda...
i taj bijeg je postao teatralan
do same svoje srži.

Što mi je voda podarila slika Fride Kahlo,
bradavice izviru nad vodom,
a noge su otegnute,
mičem rukama duž sebe
i prizivam morske uspomene.
I plivam, plivam!
O, Gospode!

Ležala sam na malenim trzajima mora
pružajući se suncu
kao što su se grčke djevojke
Apolonu i drugim bogovima.
Čula sam se dublje no ikada,
a disanje je bivalo sve glasnije,
osjećala sam pluća i svaki šum.
Nisam ništa tako životno kušala.
Svoj sluh sam pridala vodi,
svoju sebe sam ispuštala.

Klizila sam kao vrijeme
kroz lijevak minijaturnog promjera.
Voda je postala poput opipljive čežnje,
razmaknute od istog puta.

Kosa...
on nije volio, kada bi me ljubio,
moju kosu unesenu mu u lice,
zamršenu u neoprezne poljupce.
Prošla je godina.
Kosa mi dođe do pola leđa.
Nije bio inat niti promišljena namjera.
Najradije bih posegnula za škarama.
Guši me.
Vjetar me njome škropi.
Želim prestati s princezinim ritualima češljanja.
Jer si znam vrat omotati njome,
pa se vješati za prosti zrak.
Želim se otarasiti slutnji.
S njome sam tmurna i teška,
a moje bake su je nosile ponosno,
stoga,
prinijet ću
čvrste vlasi
tamnosmeđe boje
precima
kao žrtvu,
kao prinovu
zvijezdama.

I plivat ću!

(Amen)

OSJEĆAJ LIČINKE

Ribam usjeve već odmaklog dana
u porama svoje kože.

- - -

„Valjda Bog nije mačka kad ga zazivamo već toliko godina.“
- tata je ponovo imao pravo.

- - -

Dok tražim utore za kuke po mokrome tijelu
kako bih se mogla okačiti
za usiljene tretmane uočavanja,
miješa mi se zujanje u ušima
prouzrokovano lošim punk bendom
i tutnjava vode po licu.

Posljedice: tamna točka na dijelu desnoga oka,
ogrebotina mačka Ljube blizu zapešća ruke
te udarac čelom u utičnicu pored kreveta.

Pridržavam se svoje ukočenosti.
Struk kao da nije moj.
Madeži kao da su nacrtani.
Ne prepoznajem ključnu kost u ogledalu.
Lopatice su ostale podsječenih krila.
Usne obrubljene stranom pokorom.
Odgrizeni mjesec.
Biram riječ kao podlogu.

Tragovi: U kantu, na klupko kose bacam svoje nokte.

Snažno premlaćena u sudaru s prošlim,
biram riječ kao podlogu,
dok rubovi usana čudno peckaju,

a poluosušena kosa se uvija.

S vodom posutom po sebi,
postajem halapljiva za smislenošću.

ZAPISIVAČICA

Tata je više puta rekao:

„Tko ne zna plivati, taj ne vjeruje nikome.

Jer da bi znao plivati moraš vjerovati vodi.“

Ovo je moje tijelo, pomišljam.

Moj ožiljak, moji madeži, zablude i opčinjenosti.

Dok ležim u kadi i nerazumno buljim u strop,
te potom u rupice odvoda, pretražujem stanje svijesti.

Voda se čini zelenom.

Polako pored svojih bedara mičem prstima
izazivajući valove, ljuljanje pjene i sve one uspomene
na more, na ležanje na vodi,
i ponovo znam kako je vjerovati
... vodi.

Zgrćem kosu s leđa poput kakve zavjese
i prilazim im dlanom straga, držeći bijeli sapun.

Naherena sam nad svojim postupcima.

I doista, bila sam pristupačna sebi,
valjda se u svemu tome krilo zadovoljstvo.

Bez prilagodbe, prihvatila sam se.

Misli su se zgustile i uobličile u ovalne prozore.
Grozničavo gledam vrškove prstiju na stopalima.

U opruženom položaju pribrala sam se;
odsutna, podalje od mokrih bijelih pločica,
oljuskane slavine, nisam ni pokušala zažmiriti.

Ovo je moje tijelo.

Koliko god izgledalo zrelo, na nekim mjestima
još uvijek nastaju nespretne ogrebotine.

Ja sam još uvijek ono dijete
što je ljeti ponosno nosilo kraste na koljenima.

Ovo je moje tijelo.

Ovo sam ja.

Ne bojim se priznati da je dugo trebalo
da zacijeli svaki trag nekadašnjeg dodira,
neopreznosti, nepromišljenosti.

Zato kažem da jesam naučila mnogo
o sebi i nekim stvarima.

I ne tvrdim to puna sebe niti posve bistra,
samo smatram i štogod napišem.

Zapisivačica sam osjećaja, ništa više.

NA KRAJU DANA

Navečer, kada povežeš
sve svoje kose čerkeske,
malo što ostaje...
Probude se neke aveti stare.

Ništa ne smiruje tako dobro kao vožnja
jednom te istom rutom.

Sakupljaš zvukove što ubijaju tu
utopističku misao mogućnosti tišine.

A kada se rasporiš,
povučeš jagodice prstiju jednom stranom tijela,
pokušaš čarati zvijezdama 'mjesto molitvama,
skupiš se sva u toj bijednoj potkošuljici
i počneš ponovo vjerovati
kao prije,
baš kao prije.

„Nemoj se dati“
- pomišljaš.

To je taj sedmodnevni lanac.
Lančani sudar zbijenih osjećaja.
Ono što sebi sam nalažeš kao za gotovo,
ne spremaš u ormar,
već kao odjeću za sutra
polažeš na susjedni krevet
i odabireš način primirja.

I cijeli život sklapaš primirje,
da bi na koncu
mir našla upravo
u kosi, vrtnji

i nemiru nemira.

MLADICA

Svučene su zavjese,
ogoljena je postava
stalnih kontesa tristesesa.

Predstava
Sjedenja na rubu kreveta
održana je posljednji put:

Skliznula sam niz posteljnu lit.
Pored jastuka i papira,
sklupčana, predana.

Mar je (za njeg') prolazan.

To je bilo više kao

dobar dojam,
umjerena očaranost

ništa više
i ništa manje.

Zaokupljena sam
sobom
(svojom kratkoročnom bistrinom),
ali takvo društvo
može postati
nesnosno
te malčice gnusno,
ako se vrijeme odulji
i sve drugo zastane,
svaki će se pokret u prostoru utopiti.

Čemu ishodi ta moja poljuljanost,
nesuvisla pametovanja
i učestali smijeh Razdražene Kobile?

Nikad neću poželjeti biti izložbena djevojka.
Niti bolja kuća.

Ja ću biti ona bezbrižna,
slobodoumna i svojeglava,
ona koja će ispijati kave
i razmišljati

i razmišljati.

Ja ću jednom za zauvijek
otpratiti
ranjivu mladicu
u sebi
i zaželjeti joj
neke daleke rijeke
ne spomenuvši
udicu.

LICE SAMOČE

POTPISANI MIR

Čovjek sjedi sam ispred kuće,
nepoznat i prekriven
gustom crnom bradom,
s kutijom cigareta na pragu.
On gleda na cestu
i možda se pita
kada će doći
taj posljednji voz čemera.
Vrijeme mu nije upitno,
samo miješa jučer i danas,
samo se igra nezadovoljnika.
Gleda na cestu.
U džepu mu ostaje jad
prijasnjih pijanih osmijeha.

- - -

Ukoričila sam se u obmanu pjesama.
Prepoznajem Boga u svakom kašnjenju.
Lakše mi je kada bježim,
al' postaje teže... sve teže
kada se uzdaš u papir.
Zamišljam kako se spuštam do Bosuta;
opet se bojim čamca,
ali učinila bih sve samo da pišem
u zelenoj kući, na drugoj strani rijeke.

BOG

Hladno je. Kupuje se sezonsko voće.
Posivjeli smo tmurni od prijetnje zime.
Oguljena sam mirom.
Pritisnuta silnim pokrivačima.
Snuždim se nad mačkom
koji uporno danju spava.

Nisam znala da pjesme bole.
Posebice kada čuče nad plućima.
Nadam se da topolu srušit' neće
k'o onu kuću u kojoj su ostale samo grede
i zidovi kiklopski bez ijednoga oka.
Slušam proključale bubice na ustreptaloj vodi.
Zrak miriše na dunje, okusa je buđenja.
Hoću li moći dočekati prvi snijeg?
Potkupi me svojom ustaljenošću,
Gospode.
Padne mi na um Lice Samoće.
Ili je to samo čovjek s vrećicom mandarina.
Ili je Bog.
Nije sažaljenje niti privlačnost.
Samo me gledao i najednom znao
za moje osušene ruke, pocrvenjele oči.
Bog kupuje sezonsko voće.
Ne bogohulim.
Bog je posvuda.
Hladno je.
Trebala bih se utopliiti pjesmom.
Bog je snježnobijel. Dušom.
Ovog puta nosio je crni samteni sako.
I crne hlače. I crne cipele.
Bio je ćelav,

ozbiljnoga lica.

Ali u zjenicama mu se ocrtavao

dobrotvorni pritajeni osmijeh.

I znala sam da mora biti Bog,

iako mu ne pamtim obrve.

No znam da mu je čelo bilo bez ijedne bore.

Kao da mi je rekao: „Osluhni vrijeme.“

UTJELOVLJENJE

Lice Samoće hrom je čovjek
sa 100 grama salame
na prepečenom pecivu.
On plače s glavom prislonjenom
na susjedno sjedalo.
Starac sa sunčanim naočalama
tješi ga, a ovaj, sav pogubljen,
pita ga koliko još vremena treba
do kraja puta.
Na Dan žena.

- - -

Osjećam se natovarenom
gomilom osjećaja,
mlakih, ali opisivih.
Preopterećena sam
tečnošću života.
Vidim mnogo više
u svemu trivijalnom
i to me prestravljuje.

Jao meni nastavim li štititi
šumu punu strvina.

(Š)PIJUN

Ušao je u autobus u društvu mlađeg muškarca.

Imao je izrazito slijepljenu kosu,

a iz ušiju su mu se nazirale dlake.

Lice Samoće je poprimilo izraz zapuštenosti.

Pogledom prema svojoj besfasadnoj kući

i stolici postavljenoj pod prag,

učinio mi se tako bliskim,

jer bila je to mirna potvrda odlaska.

Bog je počeo nalikovati na dječarca koji se popeo na kapiju

i znatiželjno otvorio poštanski sandučić

kako bi s nagnutom glavicom otkrio bogzna što.

No, možda ipak Božanskome

više priliči svirati francuski rog,

u približno pedesetim godinama,

na tramvajskoj stanici na Trešnjevci.

Shvatila sam da je Zagreb kao i moja ambicija;

tako prolazan i prepoznatljiv po trčanjima.

Ipak, trčanja se razlikuju,

neka nisu samo takva, žurna i besciljna.

Neka su iz sve snage.

Zbog nekih se udaraš listovima o bedra.

ZAGREB (2011. -)

KAZALIŠNI TRG

„Bit će kiše, snijega, poledice! Bit će kiše, snijega!“

- dovikuje prodavač s trešnjevačkog placa,
baratajući zimogroznim terminima
jednako dobro kao što ljeti
prodavači u kamionu na razglas govore:
„Ima lubenica, lubenica!“

S - k - o - l - i - o - z - a
osjećaja.

I napokon sam stala pred tu zgradu,
svemirsku, tirkiznu.
Dvije tigraste mačke su me obradovale,
dok su kružile oko kante smeća.

Tamo sam samo broj.
Pripremljena povijest bolesti:
----- , 11,5 god.,
sistematski pregled
(...)

Tamo sam samo tijelo.
S dvije šipke i dvanaest šarafa.
Savršena RTG slika
za radoznalog studenta medicine.

Nisu to Isusove muke.
- rekla sam doktoru uvidjevši
da je Hrvatski katolički radio
ostavio učinka na mene.

Tamo u jednom trenu
prolaze svi *oni dani*
kada potežem unutar sebe

i prebirem svoje misli
kako bih shvatila
zašto se podvržem
potrazi za mirom
te čemu vode sva ta moja
utišavanja duha razapetog
između razloga i uzroka,
posljedica i može bitnosti.

U Zagrebu je tako;
malo se zadrži nekom pričom
i već te netko preduhitri;
crveno svjetlo se upali,
tramvaj prođe
ili se auto ubaci
ispred auta u kojem si.

Svi trče.
Jer to je *veliki* grad.

- - -

Put za nazad;
Staza Paule i Većeslava Pavleka Miškine,
tata mi, kao i uvijek, tijekom vožnje
govori imena zgrada,
pojašnjava njihovu nekadašnju važnost
i opisuje fasade Zagreba nekoć.
I govori zašto bi se Trg maršala Tita
mogao zvati Kazališni,
jer ionako ga svi znaju po HNK-u.
A ja ga podsjećam na Khuena-Hedervaryja,
rođenog u Nuštru.

Slike grada se izmjenjuju,
i već smo u stanu
na ručku,

a ja pričam

kako je doktor rekao da je sve na mjestu.

„Vi se više brinete o meni kad sam bolesna!“

- rekla sam osjetivši se zakinutom za njihovu pažnju.

„Šuti, nisam ni oka sklopila sinoć.“

- reče mama.

KADA BISMO BILI TRAMVAJSKI UMREŽENI

Kada bismo bili tramvajski umreženi
krvotocima Zagreba
putovali bismo svugdje
žmireći na strah,
zaneseni neopreznošću.

Dok zrnca svjetla padaju na drugu stranu zida
kao strijele nategnute iz rupica roleta,
ja sam opet zagnjurena u sferama tišine i leteće prašine.
Bojim se prestati komešati u stalnosti,
onako opsjednuta nečime,
sasvim provincijski,
sukladno opozivoj malograđanštini.

Tu su semafori da me uspore,
tu su misli da mi ospore
zasladu nagomilanim težnjama.
Moji zlodusi su bezobrazno savijeni u utrobi,
okupacijski nastanjeni i kao da su prigušeni,
dok se glavni trg čini poput čajnika što ključa.
No, sada probaj naslikati običnost
s tek par riječi, bez poteza.
To je ona slika onkraj svega.

I zaista je lijepo biti ovdje.
Slažem se; nimalo napregnuta,
zaokupljena mirom lijenosti.

TAKO BI TREBALO

Tako bi trebalo:

biti mlad i držati čvrsto Staropramen
kao pripremu za Prag.

Na trgu ljudi zbunjeni
izmjenama autobusnih stajališta,
ljudi s previše alkohola
i pristojnosti pozdravljaju
te s isto toliko nekulture napominju:
„Curke, rek'o sam dobar večer“!
Strasni noćni penjači s namjerom
da valjda sjednu na ponositoga bana.
Stranci koji govore Zagreb
po američki gutajući slovo e.
Kafići ala Zrće u malom,
previše neukusa,
dima i mirisa laka za kosu.

Hodam i mislim: „Ulice su moje.“
Ili samo mogu biti.

ZAGREB (2013. -)

TUŽNO JE BITI SAM NA ZRINJEVCU

Tužno je biti sam na Zrinjevcu,
osobito kada su se kiše povukle,
a beton ponovo zacvrčio
pod suncem.

Sjedim sama na klupi
i pišem razglednicu,
kradomice me promatra
muškarac na klupi preko puta.
A onda i on odlazi
grleći djevojku koju je čekao.

Tužno je biti sam na Zrinjevcu.

Oh, ali sada konačno mogu reći:
„Ulice su moje!“
Svim onim turistima,
azilantima, otresitim domaćinima,
ljubaznim trgovkinjama,
Kori i njezinoj gitari,
svim vječnim studentima,
u Krivom putu
ili u Berki!

Ulice su moje,
i skele i grafiti
i čudan muškarac u odijelu
koji se vozi na romobilu,
i crne zgrade
i muzeji
i titlovi
i tramvaji...

Tužno je biti sretan u Zagrebu.

SLAVA RAŠKAJ SVAKOGA JE DANA IŠLA U BOTANIČKI VRT

Sve one sasušene trave
pustile su svoj miris
(zar postajem ranarica?)
zrak je zasićen.

Sve one sasušene trave
vonjaju
na te.

Ni prstom neću maknuti,
a bit će opet
tvoj poljubac utrt
u moju kožu, u moju put.

I ovdje teče Sava
mimo svih zelenih gradskih otoka,
mimo nas,
... svih nas.

Kako da zaboravim...
ovdje si vidio najljepšu djevojku,
a ja sam dobila rez preko čitavih leđa.

Ovdje, u Zagrebu.

KAKO LJUDI PROLAZE

Kako ljudi prolaze pored zgrada
i ne vide
staričicu kako stavlja dnevne novine na klupu,
a potom sjeda na njih i strpljivo okreće drvene bobbe krunice.

Kako ljudi prolaze pored grada
i ne čuju
puls jedne djevojke
koja ni ne sluti kako možda gleda posljednje igre sunca
kroz lišće,
na zgradi Državnoga arhiva
ili
po kamenčićima na koje malo-malo
padne list ili opušak.

Ona se pita od čega je izgrađena zgrada,
gdje ljudi žure i zašto ne povedu i nju.

Kako ljudi prolaze kroz grad
i ne slute
da će se kiša zaredati
dva-tri dana,
da će s njom doći
i pogubni dani za djevojku.

Kako ljudi prolaze poprijeko
i ne vide
i ne čuju
i ne slute.

ŽUTE ŠTRAMPLE

Zar mi na čelu piše
„nova djevojka u gradu“?

Ne smijem se previše zagledati.
Ne smiju vidjeti moj plan grada
niti moju nervozu,
dok prolazim Koturaškom
ili
dok gledam natpis Miramarska.

*Slika dana:
mrtvi štakor
ispred još jednog kaotičnog dvorišta.*

Hoću li im se svidjeti?
Hoće li mi natezati trepavice,
vući me za ruku,
povlačiti mi obraze,
zamijeniti gušteraču
sa srcem?

PISMO MAJCI

*ne fali mi ništa.
samo ne mogu tek tako preko onog bureka s jabukom.
mama, i dalje govorim de, šta, krompir, krofna.
i znam šta je jorgan.
i dokučiti znači dohvatiti.
ne mogu izbaciti Županjicu iz mene.
ja ću ponosno govoriti da je Opća opasnost iz Županje
i da sam Bosanka,
suzdržat ću se od smijeha (ili plača)
kada me budu pitali jesam li išla u hrvatsku školu.
mama, ne brini.
ima još čvaraka i kobasice,
jesam smršavila,
al' to je zato što nemam pokaz
i ne idem liftom u knjižnicu.
mama, ne fali mi ništa.*

DRUGA DJEVOJKA

Već svi znaju;
ja nisam ona ista djevojka s početka semestra.
Mama, ne brini, jedem slaninu.
Već svi znaju
moj mali grad i mene veliku.
Ne vozim se tramvajima.
Radije kisnem.
Mama, ne brini za moja pluća.
I dalje sam samo pasivna pušačica.
Shvaćam, luksuz je govoriti o poeziji u ovakvim vremenima.
Palmotićeve i svi njezini ruševni balkoni, propale fasade.
Fotoaparat u rukama.
Ja sam turistkinja.
Već svi znaju;
ja nisam ona ista djevojka s početka semestra.

ČOVJEK S FRANCUSKIM ROGOM

Čovjek je ponovo svirao francuski rog.
To mu je posao.
Svakoga dana doći ispred trgovačkog centra
i sjesti pod krov tramvajske stanice
te zasvirati.
Ima i stalak za note.
Možda je dobio otkaz u limenom orkestru.
Ne znam.

Neki dan je pjevao Meksikanac.
Bome, on je pobrao pare,
ali čovjek s francuskim rogom
postao je inventar
i nije tako zanimljiv.
Ali kakav to nastane *blues*
kada je vani kiša,
a on onako zavija i cvili
francuskim rogom
kao kakav ranjeni slon!

GRAD RASTE BEZ MENE

Grad raste bez mene,
grad buja,
grad se budi.

Bila sam spremna
prst uperiti
u zgradu
i biti sretna
kao da sam najomiljenija
u ovom gradu.

Grad je tako iznad mene,
propušta mračnu postelju neba
kao da me kori i blagosilja
u isto vrijeme.

Grad raste bez mene.
Tko sam mu ja,
što mu dođem?

Grad je tako iznad mene,
daje strane signale
i žmiri na moje blesavo srce.

U-LICE

U Zagrebu ljudi pričaju sami sa sobom.
I kiše ovdje smrde.

Noću ulice nose mirise marihuane,
sakupljače boca, snobove s podignutim ovratnikom na košulji,
nesigurne djevojke i ostalu nepovratnu ambalažu.

Najednom mi sine:
Ulice su oduvijek bile naše.
Svi konjanici,
namrgođeni pjesnici ili svećenici
zastali u koraku.
Stjegovi su zabijeni
u birtijama,
na Tomislavcu...
Svi brojevi tramvaja.
Sve krivine.
Sve hodajuće skolioze.
Sve je osvojeno
i sve je naše.
Sve je podvojeno,
tako nas plaše.
Sve je razvodnjeno,
pa i ove čaše.
Sve je odronjeno,
konji kasom praše.

Ali kiše...
ovdje smrde.

PLAVI

Odjek sunca se utišao.

Među licima koja si pažljivo odložio na postelju
skriva se jedna sablast što se meškolji
i pobuđuje čudnu misao u meni.

Kažeš da je moglo bolje,
ali ja ne vjerujem.
Kažeš druga prilika,
a ja već znam da nakon nje dolazi i treća.

Nebo iznad grada je tmuran sivi ocean
nimalo nalik bojama nasmiješenog Jadrana.
Crveni suncobrani kao na plaži stoje utaboreni.
Jedna muha ne želi napustiti ovaj stan.
Moja šalica okaljana je jutarnjom kavom,
a jučerašnja halva od pistacija je pojedena.
Zamršena je priča naša,
a opet nepodnošljivo jednostavna:
treba se ustati, umiti se, pogledati u lice ogledalo
kao kakvo živo biće.

Kolike su razlike između nas i ostalih sisavaca?

Odbijam udisati vrpce nikotina koje se spretno
razvijaju i petljaju po zraku
kao da su filmske,
kao da su korisne.

Sjedimo i razgovaramo na stubama koje vode do Dolca.
Netko voli ostatke riblje utrobe i latice cvijeća
raspršene u tragovima.
Netko voli ovaj grad, to je zaključak.
Govoriš kako je Zagreb divan za turiste,
a istovremeno mi pričaš o onima koji prave selfije

ispred Van Goghovih Suncokreta u Londonu
i počinje te savladavati mučnina.

Jedan Plavi se dovlači i ti trčiš, odlaziš,
a ja ostajem čekati svog Plavog.

PRIRODA I DRUŠTVO

Prolazim ulicom po isprešanom lišću duž cijeloga pločnika.
Podsjeća me na herbarij koji sam radila iz biologije.
I dan-danas ponekad umetnem koji listak ili cvat u knjigu
te čekam da ispusti svoj miris, svoj život preko stranica.

Idem
kada su već zatvorene pekare i osvijetljeni prazni izlozi,
a one na prometnim uglovima, danonoćne radnje
s uvijek toplim i slasnim pecivima
čine se dalekim oazama
ili pak egzotičnim mjestima na koja noćas neću stići.

Umorna sam.
Boli me žulj.
Kosa mi je meka i tako mi se brzo nađe pod prstima.

Pored mene odvijaju se neki životi meni tako strani.
Gliste se migolje u lokvicama,
tramvaji jednolično prolaze i odnose ljude kao teretni vlakovi teret.

Teško mi je ocijeniti vlastitu misao,
stoga mi pjesma ne teče jednostavno,
ne pronalazi ušće
i ne ulijeva se u nešto smisleno, protočno.

Ulica Paule i Većeslava Miškine.
Počinjem voljeti američki sustav bilježenja ulica i križanja
na bezobraznim zagrebačkim ulicama,
gdje me grafit „vjeruj sebi“ podsjeća
kako nema odustajanja, predaje,
samo naprijed i tome slično.

Znaš,
uvijek će biti tih ponavljanja.

Uvijek će me isti antikvarijat s knjigama okupirati
da se zaustavim i gledam nove naslove.
Uvijek ću kažiprstom desne ruke dodirnuti gumb za semafor.
Uvijek ću izvlačiti pjesme iz sebe
kao mađioničar šarene rupčice iz džepa.

Mislim da je potrebno svakome
od pukotine na zidu činiti nešto bolje, više
i to ne samo radi nekakve utjehe,
nego kao podsjetnik
da se uvijek može stvoriti iz nečega nešto.
Svaka situacija može roditi jedno novo lice.

TRAŽIM MJESTA GDJE ĆE SE MOJE KORIJENJE PRIMITI

tražim mjesta gdje će se moje korijenje primiti.

vrludam.

zastajem

i

prekopavam

preko svega

bolnoga

i manje bolnoga,

sjećam se...

još uvijek se sjećam,

to sam bila ja

prije mene,

atom početka,

točka rađanja jastva.

sva nestajanja i vraćanja u krugovima

iskušavanje su strpljenja zacrtane orbite.

tražim mjesta gdje će se moje korijenje primiti.

vrludam.

sanjam i padam

kroz mreže zvijezda,

zanesena, opijena, sjetna.

CRNE FLEKE

Želim bit' lak pogled kada je tama nesnosna,
kada bauljaš prstima, uzdišeš oporo.
U obraćanju nema spasa, smisla.
Sklopiti ruke jednako je kao sklopiti oči.
Ne vidjeti znači vjerovati.

Odbijam izaći u noć,
proći ulicama poput tužne sablasti
kroz tuđa pijana tijela, tragove mokraćne na pločniku
po kojem sada tapću stopala u najlonkama,
dok u neobuzdanim rukama se klate štikle...
Želim bit' samo lak pogled,
što prelazi s jednoga lica na drugo,
s predmeta na tijelo,
s tijela na apstraktno.

Odbijam položiti misli u noćne drhtaje svjetala
i poći nekamo osjećajući strah pod vratom.
Ne želim pružiti ruku, potom brzinom svjetlosti
zaboraviti ime nasmijanog čovjeka.
Ne želim ispijati tekuće iz staklene boce,
nadajući se manje krutoj slici.
Ne želim biti šarmantno pripita,
jer tad mi se čini da me čitav svijet voli,
o, i da ja obožavam sve ljude,
njihove frizure, haljine i suknje,
njihovu nadmoć nada mnom,
mojim ukočenim nogama,
mojom nesigurnom blistavom budućnošću.

Odbijam izaći u noć
kao bijeli mjesec,
jer rijetko tko da će zamijetiti

moj nahereni položaj,
moje crne fleke.

Da se približe
vidjeli bi,
da to nisu fleke
već brazde,
duboke i neizbrisive,
utisnute lađe
na mom blijedom licu,
na mom blijedom tijelu od duše.

GOLI TRAMVAJI

Crveni dlanovi.

Suhe oči.

Netko će planuti,

a netko osvanuti.

Usiljeni osmijesi.

Svakome treba podstrek

kada tek otvara oči u nov dan.

Pružam ruke.

Trljanjem jagodica prstiju po kopcima

pokušavam doći do jasnije slike situacije.

- Jesi li čula, Monet je u Zagrebu?!

Smiješno.

Danas sam, čvrsto prislonivši časopise i knjige uza se,

hodala vjerno i odano

u l i c o m

i oprostila drugima žurbu, ljutnju,

onako, u hodu, prolazu.

Danas sam držala šalicu čaja od mente na krilu

kako bi me ogrijala, učinila kafić udobnim dnevnim boravkom.

Danas sam se smiješila otajstvu knjiga

posloženih na novinskom papiru koje prodaje čovjek

koji svakoga dana nosi neuparene čarape.

Zar ne vidiš impresioniste kako trče

ne bi li sustigli odbljesak tramvaja

koji prolazi ispod nadvožnjaka?

Obilježiti taj djelić sekunde, minijaturu energije,

taj sićušni odsječak na slici

koja se danima zna činiti istom, dosadnom.

Gotovo božanstveno.

I suludo.

- *Je l' znaš da su tramvaji gore goli?*

- *Kako misliš goli?*

- *Pa nemaju plavo odozgo, nego sivo. Vidjela sam to jedanput...*

Žice zažute kao žuto na semaforu.

Rijetko tko to opaža ili pak iole doživljava.

Tako je i Monet odlučio vidjeti nešto u dimu

na željezničkom kolodvoru,

bez obzira koliko se doimalo prirodnim, uobičajenim

- on je vidio

te je odlučio da to vide i drugi.

U porukama stoji - Nedovršeno: Život je takav (u italiku)

LICA ULICA (NAKON SVEGA)

Nakon svega
i dalje se zagledam u konhu
kao prvi put kada sam ju zapazila.

Nijedna neće biti kao ona iznad balkona
stare željezare u Vinkovcima.
S njom je započela ljubav prema tom uresu
tmurnih zapuštenih zgrada
ili pak onih žilavih fasada što su se ipak uspjele ušćuvati.

Nakon svega,
nosim osmijeh u žutom prstenu
i čaram
po tramvajskim žicama
- muzeju spojenih veza.
Nakon svega,
kao da svakoga dana
upoznajem novi grad,
kao da to nije ono mjesto
gdje se nekad ne može zaspiti.
Bakice s glavama u kontejneru,
opruženi prosjaci,
mladi muzikanti što vrebaju džeparac na ulici,
djevojka koja se smiješi mojim žutim najlonkama,
neoprezna djeca,
dosadne ankete i peticije,
Bourek na plakatima...
čudne su oči ovoga mjesta
koje uspijevam svaki put iznova zavoljeti sasvim neprimjereno
- na njemu najviše štujem njegove nepravilne crte lica,
od sivila do boja na Cvjetnom,
od obnovljenih zgrada do ruina,
od ljutih ljudi do naivne djece.

Nakon svega,
ulice su moje,
ja sam njihova.

SVE JE ISTO

Sve je isto,
samo su izlozi izmijenjeni.
I dalje prolaze tramvaji
plavi kao plavi hidranti
i skviče
noseći zabrinuta lica i sretne parove
na mjesta gdje će izaći
u mrak
i opuštenim koracima
hiniti
kako su sigurni, kako im je ovaj grad dom.

Sve je isto,
samo nema više onih paklenih dana
kada je guma na mojim startasicama bila užarena,
a ti si hodao uza me...

Sve je isto,
samo u Berki sada radi „duhovita“ konobarica.
„Evo, Tomica i ženska čaša Pan.“

Sve je isto,
samo sada Zrinkač ima kosu kao LeeLoo.
Dobro, malo bljeđu.

Čuješ sve te besmislene razgovore,
gotičarske teorije o Gothamu,
vidiš te šćućurene zaljubljene
i misliš
da si dobro,... bolje.

I Zrinkač se smije,
i ja se smijem,
sve je isto,

sve je super.

CVRKUT PTICA

Hodam u cik-cak
po noćnoj Vukovarskoj.
Preponosna sam.

Jesu li toponimi prihvatili mene
ili sam ja njih, ne znam.

Ulice su moje.
Lice je tvoje.
Ulice su moje,
ja sam njihova,
preponosna,
baš prava, njihova,
razmahujem se
riječima, nogama,
štucam
i čujem cvrkut ptica.
Čujem cvrkut ptica
u Vukovarskoj!
Možda počnem govoriti „doma“
umjesto „kod kuće“.
Uh...
Zagreb me preuzima.

ULICA ĐURE CRNATKA

Trebam li naknadno pripasti ulicama
čija imena ne znam,
umrežiti se tramvajski,
pridružiti se letargijom uljuljanim ljubavnim parovima,
djevojci koja dvojici crnaca objašnjava kako doći do trga...
I tada,
hoću li biti njihova
ako kažem „fakat“,
ako se posvađam u redu za blagajnu,
ako se presvučem iz provincijskog u hiperurbano...
hoću li im se ikada svidjeti...
ako me ulice isporuče sigurnom tragu slatke nevolje,
ako poljubim te još jedanput na Savskoj,
a zaboravim na Opatovini.
Nisi se uspio zavući u moje škakljivo srce
i pronaći izvor mojih janjećih pogleda prema Državnom arhivu.
U Zagrebu sam i sada se odazivam na Amelie.
I sjećam se... svega. Dok kupujem masni burek u ponoć...
baš svega, pa i načina na koji su me ulice pripitomile.

- - -

„Ova ulica bi bila super da nema pruge“
- otac objašnjava dvjema djevojčicama.
„Moramo reći mami di smo bile! Ulica Đure Crnatka! Moramo zapamtiti!“
- jedna djevojčica.

- - -

Volim tu prugu.
Sjene drveća na stazi.
Hladovina u sparnim ljetnim danima.
Tu se mladi ljube, a stari broje vlakove.

Ulica kojoj sam već pripala.
I uvijek iznova pripadam
sve dok ne pripadnem.

HTJELA SAM DA SE PJESMA ZOVE

crtam preko tvojih zjenica
moćniji krug osuda

malo što ostaje
malo što nas pomlađuje
težinom duša odajemo godine
kao da smo stogodišnjaci
vrebamo
na slobodna mjesta
i govorimo sebi u bradu
kako je *nekad*
sve bilo bolje...

za koga čuvati porculanski vrat,
odijevati ljetne haljine
i pokazivati kako sam krhka,
a opet nadmoćna

pred smrskanim autom,
nevremenom
i tugom što me kadikad
otimlje,

potom vuče, vuče,
dok me ne svuče

kao jaganjce

za koga propješačiti pola Zagreba
da bih nekome ipak odala
ja sam zaljubljena, ja sam luda

činim podlistak
kako bih se obrazložila,
samoshvatila

potpisujem opčaranje

iznenada

počinjem tvoriti nešto suvislije,

to me tješi

možda se poznajem

za koga se prikrade zloupotreba stiha

vrijedan je

vrata, haljina

potpisujem

kao krvlju orošeno jaganjce

što se koprca pred neizbježnom smrću

DANAS SAM KUPILA PLAVU KOŠULJU

Danas sam kupila plavu košulju
u kojoj te neću poljubiti.

Danas su moji dlanovi priklješteni
za moja prsa,
ne postoji ni traga do tebe.

Danas je sasvim običan dan,
četvrti lipnja.

Danas sam kupila plavu košulju
u kojoj me nećeš spaziti
iz jednog od onih starih drndavih
plavih tramvaja.

Jedanaestica ili devetka,
nije me briga.
Ulice me zovu
i beton vrišti
pod suncem.

Koliko je srce u hladovini
u teškoj, teškoj
zabludi.

ČINI SE DA VIŠE NE PUŠIŠ

Čini se da više ne pušiš.

Više ne stvaraš oblake oko sebe.

Više mi nisi privlačan kao što si nekad bio.

Osvećuješ mi se

s prepristojnim „kako si“,

kao da te uopće zanima.

Vidiš me,

s lošim tenom, podočnjacima,

u maminom kaputu s podstavom za ramena,

šta misliš kako sam.

One noći sam bila pored tebe,

raskriljena, nesmiljena, predana.

One noći htjela sam nestati

i rastvoriti se

u isto vrijeme, u istoj sobi,

u istoj noći.

Čini se da više ne pušiš.

Više za sobom ne ostavljaš mrvicu duhana,

možda drugačije mirišeš.

Prenoćiti uz nekoga

intiman je čin,

čuti tvoje disanje

kada misliš da ti se ništa ne može dogoditi,

intimno je i bolno,

gotovo u jednakoj mjeri kao shvatiti

da više ne znam jesi li ikada i bio gorljivi pušač.

NEKI VEĆI ŽIVOT

Kolike obronke šutnje treba prijeći
da bi umakli lošem vremenu i još lošijim ljudima.
Nemoj dopustiti da ti promakne
hod djevojčice s podignutim rukama u visini ramena
po nogostupu blizu parka.
Dok se sva druga djeca bezbrižno igraju, vrte
ona se već priprema za život, neki veći život
i sama odgaja ravnotežu, maštu.

- - -

*Sometimes you're happy and sometimes you're sad.
That is life.*

- pojašnjava izvođač na Tkalči prijelaz s vesele izvedbe na tužnu.

- - -

Odlazim, jer ako ne odem sada koliko će mi ostati mene.
Trčala sam da se preduhitrim. Nisam ostala bez daha.
Nije me bilo briga u petak navečer hoće li mi se haljina podići,
a kad je žena u tramvaju buljila u moje žute štrample,
ja sam ju ošamarila pogledom.
No, ja ne trčim za tramvajima niti za ljudima.
Bila sam se naviknula da me nitko ne prati do stana,
a sad sam naviknuta da je taj hod ispunjen
i da skupa pravimo rezime večeri.

U petak navečer ja sam ta djevojčica u limbu mladoga života.
Ilica je poškropljena kišom, ljudi su sumnjivi.
U petak navečer sam sretna, jer sam sama
pa me onda zaobilaze bakice što prodaju cvijeće.
U petak navečer naslućujem neke nove rubove.
Sklanjam se od ponora.
Čekam zeleno.

Ubrzavam korak u ulici gdje je samo jedan čovjek.

Život je uvijek bio veći od nas.

ZAGREB - ŽUPANJA

OKRETIŠTE

Stvari ne ispadnu onako kako očekuješ,
ljudi ne kažu ono što želiš čuti,
materinji jezik postaje zamka,
misli postaju gnjile...
i sa svim tim
teško se mirim.
Ne usuglašavam se s vremenom,
gubim smijeh kroz napuklu auru,
blijedim, ne pišem, sanjam snove o putovanjima.
Izmičem sama sebi
kroz neprobojni sustav uranjanja u leglo započetih ideja.
Ne trzam, ne mičem,
a opet sam daleka, pokretna masa
koja odlazi u nepovrat.

Odnosi su presušeni,
nema kratkih utočišta.
Padam u zagrljaj postelje
i vjerujem kako ipak mogu biti sama,
možda sretna
na napuštenom otoku
usred zagrebačkog asfalta kojeg svakodnevno milujem.

ODMORIŠTE

Ne znam što će biti
i ta pomisao me može lako dokrajčiti.

Na zidu je slika sa crkvom u brdima.

Ležim na desnoj strani bračnog kreveta.

Na mobitelu nema zelene lampice koja kaže „netko misli na tebe“.

Još nisam otišla u svoju staru sobu.
Tamo malo što da je ostalo od mene.

Privikavam se.

Noću čujem zvukove prirode, a ne ljudi i prometa.

U provincijalnoj sam divljini.

Vlastito tijelo mi postaje razonoda,
kao glazbeni instrument: kad ga dotakneš ili boli ili zabavlja.

Tamo gdje si ti, sve je šumovito
(i za mene značajno).

Jednom sam bila u crkvi u brdima
blizu *tamo gdje si ti*,
među odbačenim štapovima i drugim ortopedskim pomagalima.

Kada si okružen prirodom, lako povjeruješ u boga.

Tamo sam predala svoj duh zarad svoga tijela.

Godinama poslije,
u urbanoj zlosretnosti,
tebi sam predavala svoje tijelo
kao pošiljku koja je odavna trebala stići
na neki daleki otok pun raznih vrsta.
Čovjek nije otok, rečeno je.

Ponovo se privikavam

kao na kopno.

Ležim sama.

Kao na vodi.

Što više znači biti kod kuće?

ZAČARANA ŠUMA

sve u vezi tebe postaje začarana šuma

danas su prozori na državnom arhivu bili srebrni
jedva sam gledala
sunce me činilo slijepom
prelazila sam zebre i pokušavala zadržati pjesmu u sebi

sve u vezi tebe postaje magična crvena cipela
ili hlapićeva čizma
ljudi su hodali i negdje su stigli
ja sam držala bocu tekućeg jogurta

jozefina ide u indiju
hepatitis b tetanus
ne brine je
isil malarija
sve će biti u redu
joska ide u indiju
i pronaći će na najklišejasti način
boga ljubav
sandhiji se događaju svakodnevno
neminovno

ja ostajem
u hodu
u prolazu
u zagrebu

ja zastajem
i hoću
i mogu
- dišem
hodam
- pišem

RAZGLEDNICA

Vučem se po kauču, krevetu,
po cijeloj kući.
Prokrastinacija je poezija.
Poezija je prokrastinacija.
Govori mi moj unutarnji glas.
Kakav klišej.

Joska hoda bosa po Indiji.
Ujutro se druži s gušterima.
Svaki dan jede rižu
i fotografira se s muškarcima
koji nose turbane.
Indija je poezija.
Poezija je Indija.
Kakav klišej.

Držimo grožđe i polovicu limuna
na stolicu u dnevnom.
I to je poezija mrtve prirode.

Ne mogu napisati pjesmu.
Nema šanse.

Mamine orhideje gledaju na ulicu.
Moj kaktus se sasušio.
Ne znam zašto još uvijek držimo ventilator.
To je kao kad bor ostane predugo nakon Božića.
Ljeto je prošlo.
Vrata su otvorena.
Možda netko bane.
Ponekad banu gosti, ponekad susjedi.
Valjda tako i pjesma – bane.
I iznenadi poput naglog udara vrata zbog propuha,

poput zametnute razglednice iz daleke zemlje.

GRADSKA OMARA

Noći su pepeo. I nisu k'o što su nekad bile niti će biti.

Misli su mi se uležale.

Trebala bih štošta.

Shvatila sam da više nisam ta djevojka sa fotografija.

Ti zasigurno nisi onaj isti iz mojih pjesama, sjećanja.

Noći su pepeo cigare u limenoj pepeljari.

Kroz rebrenice prolaze zrnca vanjske svjetlosti i buka ljudi s ulice.

Postajem tiša no što sam prije znala biti.

Ljubiš li tužne djevojke kao mene?

Oslanjaju li svoju pripitu glavu na tvoje rame?

Noći su pepeo.

Smrvila sam sliku tvoga lica u mislima...

Smrvila sam svaki hod koji je prethodio besciljnom lutanju Zagrebom
u čas kada postaje sablasnim, stranim i hirovitim.

Moja mladost se leluja poput kakva akrobata na drhtavom užetu.

Ljubiš li?

NEŠTO JAČE

Nešto njiše u meni
posljednja svjedočanstva,
opažanja,
zamrznute trenutke.

Nešto je jače od mene
i odaziva se na vapaj
poput mačke.

Pluta iznad svega,
odiše samosvjesnošću,
nešto jače od mene.

Poljupce odsada odlažem u ladicu,
na sigurno, suho i privatno mjesto.
Sjećam se nasmijane djevojke,
ona je vladala
i prenosila
sjaj svojih očiju na druge,
kako bih ju ikad zaboravila!
Gdje li ona skriva poljupce?
Pod vjeđe,
u njedra,
za uhom
ili pak među nožnim prstima?

Ispijam gorku čašu,
sada sam živa,
sada vladam ja;
sobom, situacijom, prostorijom.
Oči snene odaju
kako sam pomalo tužna.

Nešto jače od mene

tišti me, zadobiva na prvu
i padam
nemilice,
padam, dragi,
pridrži čašu,
smijem se,
zaboravila sam da je plastična.

Ruke su bitne,
al' noge još više,
valja se uspjeti održati,
pridržati se
o vlastite poljuljane misli,
valja se osmjehnuti
krivom utisku koji stvaram
i reći:
Hej, ljudi, ja sam ipak živa!

PRAPOČETAK

Skupa možemo otkrivati bilje,
razvijati korijenje kroz krvotoke grada koji nas je posvojio,
prisjećati se djetinjih opsesija poput skupljanja češera
ili čudnovatih metoda odgoja naših očeva.

Sve je to ostavilo traga na nas
i sada smo osobe koje ne vole svađu i povišeni ton,
ipak smo uspjeli postati dobri i časni ljudi,
kako su oni zamišljali da hoćemo, da trebamo biti.

S tobom se ne mijenja arhitektura Zagreba,
samo Botanički je ljepši, što zbog tvoga društva, što zbog rujna.

PROVINCIJALKA

na ulicama grada
ne prepoznaju me

spotiču se o moju nervozu.
malo zaboli,
ali oni su snažni;
odmahnu rukom
ili zgrnu prašinu s ramena
tako moćno
tako suvislo
koračaju
padaju u zamke
spretno se izbave
i idu
i idu
i odlaze
tako moćno
tako suvislo
kroz dan,
preko asfalta, zebre
neprozirni
blistavi
u danu, pa i čitavoj godini,
jer što je jedno pročelje
sram stotina klimavih skela
na nekoj hladnoj novogradnji
s tisućama prozora
što će štiti one ljude,
velike ljude u malim odijelima
koji psuju za volanom,
a vikendom posjećuju toplice.

obožavam ovaj mali grad,

gdje ljudi nisu ljuti
već samo tužni
i pomireni sa sobom,
gdje crna kronika odjekuje rijetko,
gdje je trava zelena i prava.
obožavam ovaj mali grad,
gdje žive ljudi
koji hrane one ljute,
tamo gore.

ovdje na istoku
svake prijestupne
zasvira i prođe vlak
kao događaj

tamo gore
tramvaji gaze ljude
i ljudi gaze ljude.

obožavam ovaj mali grad
i njegove velike ljude.

BI LI ME HTIO OTUĐITI OD ZAGREBA

bi li me htio otuđiti od Zagreba?
zavesti me? otplesati sa mnom jednu stvar? poljubiti me?
nasmijati me
kao dijete?
bi li me htio otuđiti od Zagreba?
izručiti me nestalnoj razonodi?
povesti me?
oh, bi li me htio
navesti?
da se ludo zaljubim
i da ti pišem duga pisma
i da ti govorim kratke prispodobе
i da ti kažem
nešto poput
„zvijezde su oči noći“.
bi li me htio otuđiti od Zagreba?
zaposjesti? osmijehom
razvesti? od tuge.
bi li me htio
provesti? kroz najosamljenije ulice,
zatim reći mi
„Zagreb je tvoj. nemam te kome ukrasti.“

RIKVERC

Neutvrđene putanje oslanjaju svoje vjeđe o horizont.

Počela sam oponašati bliskost
u zrcaljenju neprobojnih razgovora.

Dok odlazim u rikverc,
vidim crnoga i bijeloga konja u selu
kako skakuću jedan oko drugog,
sretni, pušteni, slobodni.
Bjelina snijega sve to još više čini mojim domom.
Djeca se spuštaju niz nasip
kroz smijeh, igru.

Ja odlazim...
da bih se ponovo vratila
u ulicu s najljepšim zalaskom sunca
ili tamo gdje se odigralo sve
- u visokoj travi, drhturenju, stidu.

Tragovi me čine uplašenom i nesigurnom.
Putujem,
a moje se cipele čudnovato usijecaju u zemljano tlo.
Trebam li zažmiriti?
Kažu, drugi put manje boli.
Drugi put znaš s čime se suočavaš.
Drugi put nije prvi put,
u tome je caka.
A treći?
Peti, šesti?
Samo znam da su me otvorili, provirili, namjestili
i opet zalijepili.
Ničega nije bilo za odstraniti.
Možeš stati na vlastite noge, budi sretna.
Štošta se da savinuti u daljinama.
Nedogled, to mi je jedna od dražih riječi.

Budi sretna,
netko se iz tramvaja nada da će ugledati
nasmijano lice nasred ceste.

Paula Ćaćić

Rođena je 1994. u Vinkovcima. Diplomirala je indologiju i južnoslavenske jezike i književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Poeziju je objavljivala u raznim časopisima i na web portalima te sudjelovala na večerima poezije u Ljubljani i Zagrebu. Za rukopis zbirke *Povratna karta* dobila je nagradu na Pjesničkim susretima u Drenovcima 2016. godine, a zbirka *Osobni pejzaž* nagrađena je 2020. godine Poveljom uspješnosti na Danima Josipa i Ivana Kozarca. Godine 2018. njezina je kratka priča *Na kraju sela* proglašena najboljom na Preprekovoju jeseni. Uz poeziju i kratke priče, povremeno piše filmske osvrte i kritike. Prevodi književne tekstove s bugarskog i slovenskog jezika. Prevela je sa slovenskog zbirku poezije *Patnje mlade hane* Katje Gorečan (2020) te sudjelovala u prijevodu antologije suvremenog bugarskog pjesništva *Na posljednjem katu neba* (2022).

Članica je Društva hrvatskih književnika i Društva hrvatskih književnih prevodilaca.

Objavila: *Povratna karta* (poezija, 2017; nagrada za rukopis u Drenovcima, 2016) i *Osobni pejzaž* (poezija, 2020; Povelja uspješnosti na Danima Josipa i Ivana Kozarca).

Biblioteka Mali rakun

knjiga 74

Paula Ćaćić

POVRATNA KARTA

drugo, izmijenjeno izdanje

© 2023 Paula Ćaćić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2023

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Tihomir Dunderović

Fotografija

radonracer / Pixabay.com

Objavljeno

26. ožujka 2023.

ISBN 978-953-374-065-2 (HTML)

ISBN 978-953-374-066-9 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-067-6 (PDF)

ISBN 978-953-374-068-3 (MOBI)

Prvo izdanje

Općinska narodna knjižnica Drenovci, Drenovci, 2017.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**